

Formulář pro posuzování diplomových prací

Jméno studenta/ky: Bc. Jacqueline Bernasová
Studijní program: Elektronická kultura a sémiotika
Název diplomové práce: *Facebook jako digitální archiv*
Jméno posuzovatele/ky: Martin Švantner, PhD

Okruhy hodnocení diplomové práce:

A) Formální kritéria

Formální struktura a úprava práce, úplnost povinných částí práce, gramatická a stylistická stránka, korektní a jednotné uvádění zdrojů.

Hodnocení (0-10 bodů): **7**

Připomínky a komentáře:

Autorka uvádí zdroje správně, oceňuji v tomto směru široký záběr nastudovaných aktuálních textů. Za hlavní formální nedostatek textu považuji jeho velmi slabou stylistiku: autorka často používá hovorové výrazy (s. 17 „spousta informací“; s. 64 „kouká perspektivou“) a to zejména dodáváním nadbytečných předpon (např. výrazy jako „vydefinovat“, viz abstrakt, s. 51, 61; dále „zkonkretizovat“, „vyfiltrovat“ atp.); objevují se velmi kostrbatě vystavěné věty (s. 5 „dnes je tomu stále více naopak“), útržkovité fráze (s. 26 „Zpět k Millar“), některé úryvky se takřka doslova opakují (informace o S. Zuboff); v textu se nacházejí nevhodné antropomorfismy (s. 22 „stránka věří“; aplikace „Messenger o sobě píše atp.“).

B) Struktura práce

Jasně formulování problému, vymezení cíle a jeho soulad s obsahem práce, celková koncepce a struktura práce, adekvátnost postupu a návaznost jednotlivých částí práce.

Hodnocení (0-10 bodů): **5**

Připomínky a komentáře:

Na práci velmi oceňuji autorčinu snahu čtenáři usnadnit orientaci uváděním dílčích závěrů. Struktura práce odpovídá dostatečně nárokům kladeným na tento typ textů, avšak objevují se v ní podle mého soudu mnohá problematická místa. Hlavní téma práce, je místy překryto na sebe navršených informací získané ze studia textů a text má tak místy nadměrnou referenční povahu. Autorka tento dojem posiluje častým užíváním frází jako „ještě se věnuje“; „a taky ještě můžeme zmínit“; viz s. 5: „Jeden z prvních myslitelů, který

navazoval na Foucaultovu práci a začal více přemýšlet o soudobých podobách archivů, byl Jacques Derrida”; s. 49: „Další zajímavý pohled na nahrávání paměti...“ apod. Na druhé straně je třeba vyzdvihnout místa, ve kterých se objevuje kritický hlas autorky porovnávající nastudované texty, jako je tomu například na s. 51.

Autorčiny cíle se podle mého názoru podařilo naplnit, ovšem z velké míry z toho důvodu, že vůdčí otázka práce je vágní a stejně tak i hlavní závěry, které podle mého přesvědčení vyznívají příliš banálně. Autorka dospívá k tomu, že je zde „rozdílné vztahování se k Facebooku z pohledu správců a z pohledu uživatelů“ (s. 57), že „[z]působí, jak pohlížet na to, co se vlastně děje mohou být různé“, že „digitální archivy mají oproti tradičním archivům své výhody, ale i nevýhody“ (s. 65) a nakonec (s. 66), že „[f]acebook s ohledem na archiv funguje pro jeho správce výrazně jinak než pro jeho uživatele.“ Nesouhlasím tak s autorkou, když říká, že dochází k „zajímavému zjištění“, že „[f]acebook sebraná data ukládá, za pomoci strojů a umělé inteligence kombinuje a využívá“. Domnívám se, že na takové zjištění není třeba žádného rozsáhlého výzkumu – jde o prostý *common sense* – debata o kontrole algoritmů probíhá jak ve vědeckém, tak v politickém prostředí již několik let.

Struktuře práce také podle mého soudu spíše škodí snaha rozdělit ji na „teoretickou“ a „praktickou“ část. Z hlediska standardního dělení v sociálních vědách na teoretickou, metodologickou a empirickou část v tomto text selhává – struktura práce je nepřehledná. Nejvýrazněji se to, domnívám se, ukazuje ke konci práce, na s. 52, kde autorka slibuje další analýzu, jejíž vyznění a závěr mi však nebyli z textu docela jasné.

Definice zvláštního pojmu „efemér“, zmíněného v obskurně vyznívající větě na s. 12. („zamezuje možnosti publikovat cokoli ve stylu efemér“) je vysvětlen až o šest stran později.

Další výhrady k samotné konceptualizaci teoretického aparátu komentuji níže v rozboru tématu.

C) Rozbor tématu

Identifikování a vysvětlení základních pojmů a koncepcí, rozsah a relevantnost použité literatury, úroveň práce s odbornou literaturou, adekvátnost výkladu použitých textů.

Hodnocení (0-10 bodů): **6**

Připomínky a komentáře:

K hlavnímu tématu práce mám následující výhrady.

První se týká autorčina pojednání o Michelu Foucaultovi, které je v práci podstatně zkruseno. Již na úvodních stránkách je Foucault představen – vzhledem k DP zcela adekvátně – jako autor „nového myšlení o archivech“. Záhy autorka vyjmenuje několik Foucaultových knih a témat, aniž by je však v textu dále detailněji analyzovala, zejména pak lépe vysvětlila jak Foucaultovu archeologii, tak genealogii. Nelze se opět ubránit dojmu z vršení vágních poznámek – čtenáři je sděleno, že se také Foucault zabýval diskursem a věděním, jak tomu bylo přesně se čtenář nedozví. Subtilnější analýza Foucaultova teoretického diskursu by zamezila instrumentálnímu a nadmíru zjednodušujícímu užívání jeho východisek a především by text neselhal v klíčovém bodu – vysvětlení pojmu moci, se kterým autorka opakovaně nakládá, avšak cele v opačném smyslu, než mu rozuměl MF.

Když totiž autorka uvádí, že: “Existují určité rozdíly v pojmání archivu s ohledem na to, zda jsme vlastníky moci nebo těmi, kdo moci podléhá” (s. 1), pracuje podle mne spíše s tradičním (marxisticko-weberianským) pojetím moci, nikoliv s Foucaultovým.

První otázka na obhajobu tedy je: Mohla byste vysvětlit, s jakým pojetím moci podle MF pracujete a jak mu rozumíte? Zejména pak ve vztahu k jeho opuštění tzv. represivní hypotézy?

Druhá otázka: Vidíte nějaké klíčové rozdíly v pojednáváních přístupech J. Derridy a Michela Foucaulta ve vztahu k pojmu „archív“?

Třetí otázka: Souhlasíte se závěry Laermans a Gielena? (že vyhledavače jsou pouhou „menmotechnickou pomůckou“?)

D) Aspekt originality

Vlastní autorská analýza řešeného problému, schopnost samostatně a tvořivě uvažovat a navrhnout řešení, vlastní argumentační a formulační úroveň.

Hodnocení (0-10 bodů): 6
<i>Připomínky a komentáře:</i> Viz výše.

E) Význam práce

Formulování jasných a zdůvodnitelných závěrů, adekvátnost a úplnost splnění cílů práce, celková odborná úroveň a přínos práce.

Hodnocení (0-10 bodů): **6**

Připomínky a komentáře: Autorce se podle mého zdání podařilo prokázat schopnost základní práce s odbornými texty, provedla adekvátní analýzu problematiky a pokusila se vcelku adekvátně aplikovat teoretická východiska na zvolený materiál. Výhrady jsem uvedl výše a týkají se především nedůsledného zpracování pro práci klíčového východiska Foucaultova pojetí moci, uspořádání textu a podprůměrné stylistiky textu.

Otázky na obhajobu:

Viz výše.

Součet bodů (0-50 bodů):

Celkové hodnocení (známka)*: dobře

Hodnotící stupnice:

50-40 bodů: 1 – výborně

39- 25 bodů: 2 – velmi dobře

24- 15 bodů: 3 – dobře

14-0 bodů: 4 – nedostatečně

* V případě, že některý z okruhů hodnocení A), B), C), D) je hodnocený počtem bodů 0, práce je klasifikována známkou 4.

Datum: 1. 9. 2023

.....
podpis